

Sygn. akt V CSK 618/15

POSTANOWIENIE

Dnia 13 kwietnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa P. [...] S.A. w W.

przeciwko Gminie W.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 13 kwietnia 2016 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 16 lipca 2015 r., sygn. akt I ACa [...],

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i
zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 1800 (jeden tysiąc
osiemset) zł tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powód P. [...] S.A. w W. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 16 lipca 2015 r. zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 18 lutego 2013 r. wydany w sprawie z jego powództwa przeciwko Gminie W. o zapłatę kwoty 140 727,84 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie w maju 2010 r. z nieruchomości pozostającej w wieczystym użytkowaniu powoda, na której znajduje się boisko i internat szkolny. Sąd pierwszej instancji uwzględnił powództwo do kwoty 104 853 zł, przyjmując za podstawę ustaleń wynagrodzenia stawki wolnorynkowe możliwe do uzyskania przy najbardziej ekonomicznym sposobie wykorzystania nieruchomości. Rozpatrując sprawę na skutek apelacji pozwanej po raz pierwszy Sąd Apelacyjny w [...] zmienił zaskarżony wyrok i oddalił powództwo uznając, że skoro sporne nieruchomości zostały oddane powodowi w użytkowanie wieczyste z przeznaczeniem na prowadzoną non profit działalność oświatową, to roszczenie o zapłatę za bezumowne korzystanie z tej nieruchomości przez pozwaną, która za powoda prowadzi tam szkołę publiczną, jest nieuzasadnione. Orzeczenie to zostało uchylone przez Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 29 maja 2014 r. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Najwyższy dokonał wykładni art. 224 i art. 225 k.c. i określił zasady ich stosowania w odniesieniu do gruntów oddanych w użytkowanie wieczyste, bezumownie wykorzystywanych przez inny podmiot niż użytkownik wieczysty. Wyjaśnił m.in. że użytkownik wieczysty jest uprawniony do skorzystania z roszczeń przewidzianych w art. 224 w zw. z art. 225 k.c. także w wypadku, kiedy nieruchomości winien wykorzystywać na działalność non profit. O wysokości należnego wynagrodzenia decydują stawki rynkowe za korzystanie z danego rodzaju rzeczy w określonych warunkach i czas posiadania rzeczy przez podmiot nieuprawniony. Wynagrodzenie powinno uwzględniać wysokość kosztów, jakie musiałby ponieść posiadacz rzeczy, gdyby jego posiadanie opierało się na prawie, a więc w rozpatrywanym wypadku – uwzględnić charakter i przystosowanie nieruchomości do działalności oświatowej, odpowiadającej jej przeznaczeniu wiążącemu powoda i rzeczywiście wykonywanej tam przez pozwanego działalności. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Apelacyjny przeprowadził dowód z opinii biegłego, którego zadaniem było ustalenie rynkowego czynszu za korzystanie

z nieruchomości przeznaczonych na cele oświatowe. Biegły wskazywał na wąski i szczególny charakter rynku takich nieruchomości i oparł się na umowach wiążących pozwaną Gminę z różnymi podmiotami (jako wydierżawiającą lub dzierżawiającą nieruchomości). Opinię tę Sąd Apelacyjny uznał za miarodajną do ustalenia wynagrodzenia należnego powodowi za korzystanie przez pozwaną z użytkowanej przez niego wieczyste nieruchomości w maju 2010 r. i zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że obniżył zasądzoną na rzecz powoda kwotę do 23 100 zł z odsetkami ustawowymi oraz orzekł o kosztach procesu, oddalając apelację w pozostałym zakresie.

W skardze kasacyjnej, zaskarżającej wyrok Sądu Apelacyjnego w części uwzględniającej apelację pozwanej Gminy, powód zarzucił naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 225 w zw. z art. 224 § 2 k.c. i z art. 233 k.c. oraz niezastosowanie art. 45 ust. 1 w zw. z art. 2 Konstytucji, art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności powodujące rozstrzygnięcie sprawy w oparciu o niemiarodajną opinie biegłego. Jako naruszone przepisy postępowania skarżący wskazał art. 398²⁰ k.p.c., art. 381, art. 382, art. 278 § 1 i art. 286 w zw. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. We wnioskach skarżący domaga się uchylenia wyroku Sądu Apelacyjnego w zaskarżonej części i przekazanie temu Sądowi sprawy do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwana wniosła o jej oddalenie i zasądzenie na jej rzecz od powoda kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres

przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie ujawniły się przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności przemawiające za przyjęciem skargi do rozpoznania.

Skarżący uzasadnił potrzebę rozpatrzenia jego skargi przesłanką z art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c., to znaczy wystąpieniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, potrzeba wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości oraz oczywistą zasadnością wniesionej skargi.

Dostrzeżone przez powoda zagadnienie zostało sformułowane w trzech pytaniach. Pierwsze z nich dotyczy problemu „czy norma prawna wynikająca z art. 233 k.c. oraz ustalony w decyzji administracyjnej warunek wykorzystywania nieruchomości przez użytkownika wieczystego na niezarobkowy cel oświatowo-wychowawczy wpływa na ustalenie wysokości wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości w oparciu o art. 225 w zw. z art. 224 § 2 k.c. i czy zawarcie w decyzji celu wykorzystywania nieruchomości w charakterze niezarobkowym nakazuje ustalenie wynagrodzenia za bezumowne korzystanie jedynie przy wykorzystaniu materiału porównawczego właściwego dla takiej nieodpłatnej działalności, czy też ma znaczenie jedynie rodzaj wykorzystywanego mienia bez względu na to czy jest wykorzystywane na działalność odpłatną non profitowa czy nieodpłatną.”

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego abstrakcyjnego zagadnienia jurystycznego, którego rozpatrzenie przyczyni się do rozwoju myśli prawnej i będzie miało znaczenie nie tylko do oceny konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także znajdzie zastosowanie przy rozstrzyganiu innych podobnych spraw. Skarżący powinien to zagadnienie sformułować oraz przedstawić argumentację jurystyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których powstały wątpliwości. Zagadnienie powinno być istotne ze względu na wagę problemu interpretacyjnego dla systemu prawnego. Jeżeli w jakiejś kwestii Sąd Najwyższy się już wypowiedział, a nie wystąpiły w sprawie okoliczności dotąd nierozważone i argumenty rzucające nowe światło na dany problem – nie ma podstaw do przyjęcia, że spełniona została przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Problem

przedstawiony przez powoda był już przedmiotem interpretacji w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego wydanego w niniejszej sprawie i uchylającego poprzedni wyrok Sądu Apelacyjnego. Przyjęta wówczas wykładnia jest wiążąca także dla Sądu Najwyższego obecnie rozpatrującego sprawę (art. 398²⁰ k.p.c.) i została syntetycznie przedstawiona w części wstępnej niniejszego uzasadnienia. Jej główna myśl jest następująca - wynagrodzenie powinno uwzględniać wysokość kosztów, jakie musiałby ponieść posiadacz rzeczy, gdyby jego posiadanie opierało się na prawie, a więc w rozpatrywanym wypadku – uwzględnić charakter i przystosowanie nieruchomości do działalności oświatowej, odpowiadającej ich przeznaczeniu wiążącemu powoda i zgodnego z rzeczywiście wykonywaną tam przez pozwanego działalnością. Natomiast kwestia źródeł uzyskania przez biegłego informacji i danych wykorzystanych przy wydawaniu opinii nie stanowi istotnego zagadnienia prawnego z tego względu, że nie budzi wątpliwości, iż o wartości informacji wykorzystywanych przez biegłych przy sporządzaniu opinii nie decyduje ich pochodzenie lecz rzetelność. Ta ostatnia okoliczność powoduje, że nie stanowi istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. także drugi problem przedstawiony przez powoda: „czy rozstrzygnięcie przez Sąd o wysokości roszczenia z tytułu wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości na podstawie opinii biegłego, który oparł swoje ustalenia wyłącznie na podstawie materiału porównawczego uzyskanego od strony pozwanej, która bezumownie korzysta z nieruchomości, stanowi naruszenie norm prawnych wynikających z art. 233 § 1 k.p.c. oraz z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności”.

Kolejne zagadnienie, odnoszące się do tych samych kwestii dowodowych brzmi: „czy zachodzi uzasadniona potrzeba powołania dowodu z opinii kolejnego biegłego sądowego w rozumieniu art. 286 k.p.c. w sytuacji, gdy biegły sądowy wydał opinie wyłącznie w oparciu o materiał porównawczy uzyskany od jednej ze stron procesu w warunkach, gdy o taki materiał nie wystąpił do strony przeciwnej, ani nie przedsięwziął starań celem pozyskania go z innych źródeł niż od strony, do której o niego wystąpił”. Tak postawiony problem abstrahuje od przebiegu sprawy, w której biegły informował jeszcze przed sporządzeniem opinii, a także w jej treści, o trudnościach z uzyskaniem informacji z jakichkolwiek innych źródeł, a powód,

ustosunkowując się do opinii nie wspominał o tym, by dysponował danymi dotyczącymi rynku wynajmu nieruchomości o przeznaczeniu oświatowo-wychowawczym, bądź wiedzą o niesprawdzonym przez biegłego miejscu, gdzie takie informacje można znaleźć. Tymczasem problem prawny, uzasadniający przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania musi rzeczywiście w sprawie występować w takiej formie, by wymagał rozstrzygnięcia w postępowaniu kasacyjnym. Zarzuty procesowe mogą odnieść skutek tylko jeśli zarzucane uchybienia mogły mieć wpływ na treść orzeczenia. W wypadku, kiedy taki wpływ trzeba wykluczyć - nie zachodzi konieczność ich merytorycznego rozważania.

Przesłanka potrzeby wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości nie została przez powoda uzasadniona, wobec czego trudno się do niej odnieść.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej, która skarżący łączy z zarzutem naruszenia prawa materialnego przez niezastosowanie art. 45 ust. 1 w zw. z art. 2 Konstytucji, art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności powodujące rozstrzygnięcie sprawy w oparciu o niemiarodajną opinie biegłego. Przesłanka oczywistej zasadności, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., wymaga wyknięcia w tym środku zaskarżenia tego rodzaju uchybień sądu drugiej instancji, które bez pogłębionej analizy i jurydycznych dociekań jednoznacznie wskazują na konieczność uwzględnienia skargi opartej na wskazanej w nim podstawie, ponieważ nie tylko zgłoszony zarzut jest słuszny, ale także stwierdzona nieprawidłowość jest tego rodzaju, że powoduje jaskrawą wadliwość zaskarżonego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15, LEX nr 1770910). Wnioskodawca nie przedstawił tego rodzaju argumentacji. Uzyskanie przez biegłego materiałów potrzebnych i wykorzystanych do wydania opinii od jednej ze stron nie stanowi *per se* naruszenia przepisów proceduralnych, ani – tym bardziej – przepisów wskazanych przez powoda, o ile uzyskane i wykorzystane materiały są rzetelne, a źródło ich pochodzenia ujawnione. W okolicznościach niniejszej sprawy nie ma podstaw do przyjęcia, że nastąpiło naruszenie i to oczywiste wskazanych przepisów.

W rezultacie przyczyny, w których skarżący upatruje podstaw przyjęcia jego skargi do rozpoznania nie przekonują. Analiza akt sprawy nie wskazują także, aby zachodziły inne przesłanki przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi do rozpatrzenia.

Orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego wynika z treści art. 398²¹ w zw. z art. 391 § 1, art. 98 § 1 i 3 i art. 99, a ich wysokość z postanowień § 2 ust. 1 i 2, § 6 pkt 6 w zw. z § 12 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 490) w zw. z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).